

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A „nyitólter”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 18-kán 1862.

(D) Midőn Kovácsék nyilatkozatának forró szellemétől érintve a „Donau Ztg.” Magyarország felé békecsókra akarta nyújtani ajkait: oly nyilatkozatokat tett, melyek a magyar kérdés megoldására nézve az újabb-újabb programok korszakát nyiták meg.

E programok eredménye azonban, azon kívül, hogy némileg az eszméket hányták-vetették, csakis az lett, hogy a bécsi centralisták tisztába jöhettek, hogy a magyar közvélemény által leginkább kárhóztott programok is nem ütöttek ki a centralisták kedve szerint.

A „Donau Zeitung” politikai kémszemlésete tehát meghozta azon tapasztalatát, hogy a centralisták és a magyar legbékülékenyebb nézetek közt is, érintkezési pont nincs sehol.

El kelle tehát dobni a kockát, és a „Donau Ztg.” nem is késett „Egységes, vagy dualisticus kormányzat”? című cikkében kimondani, hogy a dualismusról szó sem lehet, hogy Ausztriának egynek kell lenni.

A pesti lapok egy része kimutatta, hogy az államminiszter lapja e cikkében még a februári patensen is tul ment, mely patensnek 11-ik §-ában még a dualismus el van ismerve, s megerősítve; hanem a „Donau Zeitung”-nak a hajthatlan magyarok irányábani elkeseredése miatt még ez sem kell többé.

Valóban nyugodott flegmával nézhetné mindenki a „Donau Ztg.” s hasonló elveket képviselő lapok ezen tulhajtásait, ha felelősséget vállalnának saját zsebükre azon száz millió felé hajló évi deficitekért, melyekbe folyvást kerül ezen kiengesztelődést nem ismerő politika.

Egy békés és háboríthatlan éve volt a kormánynak meghányi-vetni a birodalom régi nagyságának tényezőit, s jövőjének biztosítékait. A külvilágon csöndesek voltak, a kedélyek higgadtan foghattak volna a számvetéshez, s a mi kiegyenlítés a jog alapjain történhetett volna a birodalom javára, annak a politikai események szélesöndje egy hosszú éven át kedvezett.

De mi történt azóta ez irányban? Egy néhány program, mely senkinek sem tetszett, de ezek sem a bécsi kormány részéről keletkeztek.

A „Donau Ztg.” egykori békés leaderje által felfűtt kérdés, kifakadt mint a pöszmeteg, pora szétment a légben, s belőle még most egyes hírek szálangoznak szét, melyeknek legutóbbi variatioja az, hogy a bécsi államtanács autonomistái arra akarnak használni mostani szünidejüket, hogy Deákkal és pártjával összeköttetésbe jöjjenek, tanácskozzanak a Magyarországgal kiegyenlítés felett.

Hiszen jó az, ha minél többet tűnődnek és tördnek ezen kiegyenlítés lehetősége körül, miután abban mindenki tisztában van, hogy a mostani állapot nem tarthat örökre, s nem is válik a birodalom boldogságára; jó ha a kiegyenlítés módjairól minél többen gondolkoznak, kivált ha nem mennek tul a nemzet sérthetetlen jogalapján, s nem anticipálják az országgyűlés jogát, mit az uralkodó is elismert; míg azonban a centralisták pártja oly keményen tartja kezében a kormány fékét, kevés hatása lehet a kérdés jövőjére mindannak, a mit egyes párttörödékek ígérhetnek az országgyűlés jövő magatartása körül.

Az ellentétek tullesztései a mozdulatlanosság pontjára értek; itt talán hosszas megállapodás lesz, mert ha két hasonló erő húzza a lánczot, mely tovább már nem nyulhatik, csak a helytállásra vezet minden erőfeszítés, míg vagy a láncz nem szakad, vagy valamelyik fél a másikat álláspontjából vissza nem rántathatja.

E szerint tehát közelebbről belkérdeésünk stagnatiojára várhatunk megint, vagy pedig arra, a mivel a „Donau Ztg.” fenyegetni vél, hogy a magyar és osztrák államférfiak közti dualismusnak, ha kell, személyek feláldozásával is véget kell vetni.

Mi ez utóbbi esetet nehezen hiszszük bekövetkezőnek. Valjon visszamehetnek-e oda, hogy

mindent egy abszolút hatalmi központból kezeljenek? Erre nézve biztosoknak kellene lenni, hogy a provisorius hivatalokban egy ily újabb provisorium kész eszközeire találjanak.

Azt hiszszük, kétszer gondolnak utána míg egyszer határozának olyasmit, a mivel a „Donau Zeitung” álmodozik.

Nem volna különben mind ebben semmi nagy veszély, csakhogy e szomorú húzalkodásban napok napra telnek, a nép csügged és fárak di, a deficit nő, a remény hanyatlak, a fásultság terjed; s nemcsak a jövő, de még a jelen is bizonytalan.

Vigasztaljuk azonban magunkat az idők kérelhetetlen logikájával, s melyet az „Ungarische Nachr.” következőleg fejez ki:

„Habár a mostani politikai látkör Bécsben sürű fellegekkel borított: annyi kétségbevonhatlanul áll, hogy ismét a rég kipróbált, egyedül lehetséges és természetzerű politika utjára kellend visszakanyarodni, s az országgal egyetértve oly dualismust helyreállítani, mely az öszmonarchiának üdvös és polgárisult jövőt biztosít.”

Ajánlat a vasutra.

Keresztes, aug. 17. 1862.

Hogy iparkamaránk *) legközelebbi felszólítása a vasut ügyben nem hangzott el még a legparányibb helységben sem hiában, szolgáljon bizonyásgul az, hogy Keresztes községe is, mely különben alig áll negyven lakából, s tiszta román ajku lakossága van, a legkésőbb örmény ajánkozott a töle kitelhető erővel a vasuti munkálatok fedezésére. Ugyanis a község 227 gyalog és nyolcz szekérnapzámot, Papp Joachim pedig, ki a község egyetlen birtokosa 200 ossztrák forint és 30 szekérnapzámot ajánlott fel.

Az Aranyos mentén általában a legelénkebb érdekelt-ség mutatkozik mindenütt a vasutárgyában, s egyetlen köz-ség sem fog elmaradni, ki önkéntes áldozatával egy perczig is habozna. Jelenleg már ezerekre mennek fel az ajánlott napzámok, s készpénzbeli ajánlatok.

Ha Erdélynek a kolozsvár-brassói utat közelebb ér-deklő részei is aránylag hasonló erővel járulnak az építke-zési költségek fedezésére, ugy egy hónap alatt bizonyosan meg lesz szavazva a költségek legnagyobb része talán.

K. s.

Medgyesszék és város ajánlását röviden említet-tük volt; most a mint a jegyzőkönyvi kivonatból látjuk, az 1862-dik év január 25-kén tartott közgyűlésben elhatároztá-tott, hogy az építendő vasutra a szükséges terület az egész széken át a szék költségén sajátították ki, s a vállalkozónak ingyen adassék át, ugy azonban, hogy a netalán utba eső épületek kisajátítása a vállalkozó költség-ére essék. A városi erdőből 4,000 köb-öl tölgyfát ajánlot-tak fel.

A nemzetiségi kérdésben.

A „P. Hirnök” idei 189-ik száma következő figyelemre-méltó cikket hoz: Lapjaink már közölték azon legfelsőbb királyi leiratot, melyben a magyar udvari kanczellária, s illetőleg a magyar kir. helytartótanács felszólították, hogy a „nemzetiségek” ügyében, egy kimerítő és részletes törvény-javaslatot dolgozzon ki, mely aztán királyi előterjesztvény alakjában a jövő országgyűlésnek tárgyalás végett átadat-hassék.

Mi e királyi leiratot ugy vettük, mint ö Felsőségnek atyai gondoskodását, melynélfogva minden országait és nem-zeteit különbség nélkül megnyugtati és boldogítani kívánja. S meg is vagyunk győződve, hogy e tekintetben mind a magyar kormány organumai, mind a jövő magyar ország-gyűlés ö Felsőge fejedelmi szándékának teljesen megfele-lendnek, s nálunk a nemzetiségi kérdés egészen a méltá-nyosság kívánalmai szerint leend elintézve.

Együttal e legkegyelmesebb királyi leirat arról is meg-nyűzt bennünket, hogy az ausztriai birodalom mint állam oly sajátos viszonyok közt él, melyekhez hasonló nem csak az európai államoknál, hanem az egész földkerekségén nem találunk.

Tudomásunk szerint még nincs állam sehol, mely kü-lön nemzetiségi törvényeket hozott volna, pedig alig idéz-hetnénk 3-4 államot fel, melyek tisztán egy nemzetiséget foglalának magukban, a többiekben mind különféle nem-

zetiségek szövetkeztek a közös állam fenntartására. Mindenütt csak az országos nyelv határozott meg, mint összetartó közös kapocs a közigazgatási és törvénykezési ügyekben; ezeken kívül minden nemzetiség törvény nélkül is gyako-rolta azon jogát, melyet neki az örök törvény adott; s ebben állott az egyenjogúság a különféle nemzetiségek közt.

Ugy látszik azonban, hogy egy idő óta némelyek a nemzetiségek egyenjogúságát nem így értelmezik, mert ök az országos hivatalos nyelv meghatározását is privilegium-nak, s a többi nemzetiségek elnyomásának tekintik, s azt kívánják, hogy a tökéletes egyenjogúság kivételére szüksé-ges, miszerint hivatalos nyelv is annyi legyen, a hány nem-zetiség az államot lakja.

Kíváncsiak vagyunk, hogy ez elvet a közigazgatásban s törvényszolgáltatásban nagy zavar nélkül, hogy lehetne gyakorlatilag érvényesíteni csak oly államban is, hol 3-4 nemzetiség lakik, hát Magyarországon vagy még in-kább az ausztriai birodalomban miképpen lehetne ez kivi-tető, hol 9 élő nyelv divatozik, s ezek közül a szláv, mely viszonylagosan legelterjedtebb, ismét 8, u. m. cseh, lengyel, rutben, tót, szlovén, horvát, szerb és bolgár ágakra oszlik, melyek egymástól beszédben is, de írásmódban még jobban különböznek?

Ha az ausztriai birodalomban lakó különféle nemzeti-ségek számát, s ezeknek a különböző koronaországok szer-inti felosztását összeállítjuk, mindjárt szemünkbe ötlenek a megoldhatlan nehézségek. Az ausztriai birodalombeli nem-zetiségek szám szerint így következnek:

Német	7,917,195	lélek
Magyar	7,066,056	"
Cseh	4,033,458	"
Ruthen	3,150,598	"
Olasz	3,042,235	"
Róman	2,440,492	"
Lengyel	2,183,380	"
Szerb	1,584,139	"
Horvát	2,288,632	"
Tót	1,105,208	"
Szlovén	1,153,382	"
Czigány	93,600	"
Bolgár	24,100	"
Örmény	17,389	"
Görög	10,000	"
Albanus	2,293	"

Ebből láthatjuk, hogy az ausztriai birodalomban egy nemzetiségnek sincs abszolút többsége, s azért ezt sem szlávok, sem németek, sem magyarok nem mondhatjuk. A szlávok összesen véve relatív többségben vannak ugyan, de e tulcsuly is tökéletesen elenyészlik, ha meggon-doljuk, hogy éppen a szláv törzsek az, mely egymástól mind beszédben, mind írásban nagyon különböző népfajokra oszlik; annyira, hogy 1858-ban a prágai szláv congressu-son, csaknem annyit beszéltek németül mint szlávul, csak hogy egymást megérthessék.

Másik érdekes észrevételünk az, miszerint az ausztriai birodalombeli nemzetiségeknek zöme, nagy tömege más idegen államokban otthonos, például a németé Németország-ban, olaszé Olaszországban, szláv Oroszbirodalomban, ró-máné Törökországban. Kivételt egyedül a magyar nemzet tesz, mely zömestül, tömegestül az ausztriai birodalomban foglal helyet, s annak szívét, éppen közepét lakja; s azon 70-80,000 nyi magyar, kik idegen államokban névszerint Moldva-Oláhországokban, Bessarabiában laknak, csak el-szakadt ágai a nagy magyar törzsnek.

De nem csak a sokféle nemzetiségekben, hanem ezek-nek a különböző országokra való felosztásában is rendkívüli nehézségek fordulnak elő a nemzetiségi egyenjogúság ke-resztülvitelére, ha ezt ugy értelmezzük, hogy mindenik nem-zetiségnek joga van nyelvét hivatalosnak követelni még ott is, hol kisebbségben van. Ugyanis német minden korona-országban lakik s csupán Dalmatiában nem képez községet; magyar 5 országban lakik (Magyar, Erdély, Horvát-Szlav-on, Végvidék, Bukovina); cseh szintén 5-ben (Cseh, Morva, Szilézia, A.-Ausztria, Végvidék); tót háromban (Magyar, A.-Ausztria, Végvidék); horvát négyben (Hor-vát, Végvidék, A.-Ausztria, Magyarország); olasz szintén négyben (Lombard-Velence, Tirol, Tengerpart, Dalmatia); román 4-ben (Erdély, Magyar, Bukovina, Végvidék); szlovén 5-ben (Stájer, Karinthia, Krajna, Tengervidék, Magyarország); szerb 5-ben (Horvát, Szlavin, Dalmatia, Végvidék, Magyarország, Tengerpart). Általában szláv nem lakik F.-Ausztriában, Salzburgban, Tirolban, Velen-cében, Lombardiában, Erdélyben.

Ily körülmények közt, hogy fogja a „Donau Zeitung” a nemzetiségek egyenjogúságát keresztülvinni, vagy hogy általában mit ért e kitételen, arra nagyon kíváncsiak va-gyunk. Annyit tapasztaltunk, hogy a lefolyt 12 év alatt az ausztriai nemzetiségi egyenjogúság abban állott, hogy mind-nyájunknak németül kellett tanulni. S mivel ö a fentebb érintett kir. leirat folytán megint minket magya-rokat leczkéz, hogy mi nyomjuk el a többi nemzetiségeket, felszólítjuk öt, sziveskednék elősorolni, hogy Magyarorszá-gban miben van a magyar nyelvnek több joga, mint van a németnek az ausztriai német-szláv tartományokban. S mivel most a magyar országgyűlést sem tarthat, ellenben a Reichs-rath sept. 15-dikén megint összejön, jó lesz, ha a bécsi

*) A kolozsvári iparkamara feladatát igen szépen fogta fel, mi-dőn legelőbb lépett fel a véget, hogy a vasuti munkálatok fedezése és a föltár átgondolása végett teendő ajánlatokra hívja fel a házt.
Szerk.

centralista urak mennek elő jó példával, s elintéznék Lajtantul a nemzetiségi kérdést, mi aztán csak követni fogjuk őket; de ne minket küldjenek előre, hogy ők aztán bántul maradjanak.

1862. aug. 13-án 1862.

Folyó hó 1-én a megyei tisztség részéről kiküldött orvosi vegyes bizottság egy 12 éves porleányt már öt nap óta a néma sir görögve alá takart hulláját boncoltatta fel, kit e föld zsarnoka a halál egy veszett eb marása következtében kíméletlen kezekkel tépe ki az élet tavaszra virágai közül. A hulla megtört tagjai, a fagyos verejtéki bomlok, a kimeredt szemek, a kidagadt nyelv, az iszonyu kinok, a kiállott szenvedések és a borzadály hideg lehelletének szederjesen színezett ajkai, mint a mérges marás által meggyült vér örvényező rohamának pusztító nyomai tüntek fel; a mérges marás ragályának jele a szerencsétlen család orvosi védelemben részesült többi tagjain még nem mutatkozik, de ruganyos ereje, hogy itt az epékbe egészen átszűrődött, eléggé bizonyítja az, hogy ezen szomorú esetet a megyei törvényszéknek helységtünk egyik hajlott kora birtokosa több érdemei után, hogy dilettans successorát, unokaöccsét a szolgabíróság nem irigylendő pályáján magához hasonlító tehesse, ily formán jelentet fel: a nevezett leányka halála előtt kezeivel a szolgabíró kertjében almásikkaszáson találtatván, kiskoru gyermekei által rálovetett, megveretett, s így az ijedség és a testi sérelmek következtében halt el; azonban az orvosi látogatás a rágalom hangján kistült feljelentést merőben megegyező, és ez által, hogy a gyakorlott vadászának becsatlóirányzó golyója az oly korán megbélyegezett kivánt gyermekek szíllőinek szívében a könnyű sebet ejtett, ha a veszélyesen nem talált; arról a látogatás a kisebbrendű többi birtokosok, kik naponta tanui, hogy helységtünk közérdeke a személyes ellenszenv gőrcsei, a rozsdás gög igényei és a szennyes magánérdek karvaly körmei közt mennyit szenved, annak idejében kiadandják, hogy unokáik előtt tudva legyen, honnan erednek az életcsömör forrásai.

Csiki József.

Székelv. Udvarhely, aug. 10. 1862.

A „K. K.” egyik *) itteni r. l. je 107. sz. a. megjelent érvényes tudósításában nagyon igaztalanul és hiányosan leírt r. k. tanévi zártnépegyűlést összekötésben, egy kis visszafelé forduló rendű, „sz. udvarhelyi főgymnasiumról” kiadott cikket alóliroztak, pártatlan ítélő tehetőség tanúsító modorában, azon elms ötlete által, „miserint megakará sugni”: hogy ha az illető helyen csak is az ő (t. i. az én érveimre) érveire hallgatnak, akkor bizony egy óráig sem tartják meg itt a főgymnasiumot, nem átalította nevet-ségessé tenni akarni.

Ki e cikk tartalmát, csak is a nemzeti tan- és nevelést, s mondjuk ki: a „katholicismus” érdekeinek óvása tekintetéből elfogulttalanul bírálta, annál is inkább meggyőződhetett, mert határozottan ki volt benne fejezve, hogy az, egyfelől a sz. udvarhelyi r. k. polgárság részéről nyilvánított „bátyodal eszt. jermiad”, másfelől főgymnasiumunk eddigi életrevalóságának némi futólagos érintése; de legkevésbé volt a többször dícséretesen kiemelt prof. tanoda kisebbítésére irányozva, vagy éppen gymnasiumunk fentartása melletti szellemi harc.

Vegyük számba az általam csak is — mondom — intézett életrevalóság mellett felhozott érvek közül azokat, melyeken r. l. tollát hegyesre akarja fenni; s lássuk a nevelésgest jellemző tulajdon, az abszurd (fonák) bélyege melyikünkre leendő inkább stíthető?

Fenn igaztalanul leírtanak nyilvánítottak zártnépegyűlést; mert igaztalan és méltánytalan a szerény zene-

*) Mert hála az égnek! úgy látszik, hogy a gyakran sértetniti szerető vidéki tudósításoknak az igazság érdekében ellensúlyozása tekintetéből is, már városunkból is egyenlő több rendes és rendkívüli levelezőt kezd számítani e becses irányu lap.

A közlő.

karunk felállítására körüli érdemeket, rendes évi fizetéssel ellátott intézeti énektanítónk személye körül összpontosítani akkor, mikor annak, az ifjuság aesthetikai érzelmé és magán buzgalma mellett, nem más ada életet, mint azon terbes családjával nyomorban uszó L. zene-karmester önfeláldozó működése, kit — közbevetőleg legyen mondva — mint r. l.-től tudjuk, bizonyos finasz operatíók miatt, a collegium hagyja kenyer nélkül; s kinek fölsegítésére rendeztetett a r. k. ifjuság által az első hangverseny, melyben r. l. is, szép szavalmánya által közreműködött, s tán per associationem idearum rendezesebb észmenettel felhozhajta vala a „vallásos türelem” nimbusa alatt az ugyanezen r. k. ifjuság zenekarának az ev. ref. növelde pénzalapja gyarapítására rendezett második hangversenybeni sikeres közreműködését, mint azt, hogy az előjáróság vallásos türelméről stb. tanuskodik az, hogy a collegiumban kati. ifju tanítja a rajzot; mert e szabadelvűség csak a pótolhatlan szűkség szüleménye volt; a szűkségből pedig virtust csinálni nem mindig lehet.

Hosszas gondolkodás után megtámadott cikkünknek ezen tétele: a rajztanító néve, valamint az idézett hangversenyek — a cikkben mellőzött — nemese czéljai és eredményei, azt reméltem, meg nem ingathatják felgyamasiumunknak, még egyszer ismétlem, csak is életrevalóság mellett, a szépművészetek és társadalmi surlódás szükségessége iránti tekintettel, (mi nélkül még a classicus tudományosság is elveszti becsét) felhozott érveinket, ha mindjárt nem a szebeui államgymnasiumban vetette volna is meg az illető rajztudománya alapját; sőt azt hiszem, hogy inkább kezeskedik egy intézet életrevalósága mellett azon körülmény, ha tömegesen csoportosul bele az ifjuság; mint megfordítva; ha t. i. tömegesen öhajj belőle tova migrálni. Már most, ha r. l. logikájával élnek, és elmécszkedni akarnék, itt és is per longum et latum — egyebek mellett — megsughatnának annak okát is, hogy az utolsó ref. zsinati praedicationiok miért nem láttak világot? ... de én itt csak azt akarom megmutatni a rajztanító illetőleg, hogy ez az indoklasi rangra graduált pontja cikkemnek, éppen azért, mert az az ifju nem itt kezdett rajzot tanulni, hanem ötöd év óta naponta csak feledé-azt (?) Körünkben mint a vén muzsikusz, szintugy bir a józanokoskodás lélektani mozzanataival, mint a miképp merőben nélkülözi annak minden kellékeit r. l. azon alternatívája, hogy Gy. és M. kath. tanár urak hajdan (midőn t. i. itt felgyamasium nem volt) a nagylelti Kis alaptványból részesedtek stb. Ezen r. l. által szintén csak az én előnyöme tisztóknál fogva, s elpálosthatatlan hitfelekezetségi türelmet tanúsítólag elővondozott érv, nem-e egy felgyamasium szükségessége mellett emelhangos szót szintugy, mint ezzel ellentétben, cikkmek azon másik valóban ártatlan, azonban historiai ténye, hogy (míg itt felgyamasium volt) református szülők a kath. tanodában, statusuknak nevelték gyermekeiket. Többes számban szólok: ha is r. l. csak egy esetről bir tudomással.

Hogy itt Udvarhelyt „Csikból” jött egyen reformált, igaz, hogy gymnasiumunk mellett nem igen nyomtatékos indok; s még Csik mellett sem nagy pozitívással bir, s legfőbb egy kis újmutatás arra, ha hogy együtt akarjuk tartani a pyját, hogy a különböző nemzeti és hitfelekezeti elemek közt élő székelv. központi kath. lakosság, Sionunk büszke falai alatt csak egy erős felgyamasiumra támaszkodva virágozhatik fel a jövőben. Budvár, Léczfalva stb. észreteleire a szerkesztői jegyzet felett helyettünk.

A r. l.-i tudósítás fénypontját azonban a székelv. nemzet pecsételési örhelyére vonatkozó „naiv” kérdés teszi: „ugyan kérem ... ki által? ... im! az ártatlan lélek gyermekded őszinteségének minta képe” ... midőn bazafiatlansággal merjük vádolni azokat, kik a hazai jogbaltatós próbatétlen meg nem jelentek; midőn megszököve a temetésre váró hulla mellől, idegen isteneknek áldozunk, azaz a törvényhatóságok előtt a vezértüli kolompot rázogattuk stb. nem tudni hazai törvényeink egyik megingatott sarkköve, az 1791-diki XI. art. n. n. pontjának tartalmát, s éppen

attól kérdezní ezt, kit nevelésgtárgyává akaránk kitenni: valóban nem tudom minek nevezzem e kérdést?

Kezdetben érintett hiányainak kimutatására, tanévi zártnépegyűlést illetőleg, melyet „tongeberi” manijánál fogva a collegiumba is behozandónak javall, csak azt kell megértenem, hogy úgy is mint a tudományokat hön (?) pártoló tanféri, kinek jól esék, tudósításában meg önszakkepességet és ernyedetlen szorgalmát is kiemelhetni; ugy is, mint lovagias jellemnek, már csak curiosum gyanánt is, legalább érintenie kell vala azon, a M. Zs. tanár által a természettudományi irodalom terjesztése érdekében, három év előtt alapított pályadíjak kiosztásával összekötött kedélyes intermezzot, miszerint az egyik jutalom fölött sorsnak kelletven döntenie: az urnából a rövidet G. S. pályázó részére, derék amazoni szépségű dehnőnk egyike Sz. K. kisasszony hozta ki. Hát a sz. László nagy királyunk nevére alakult társulat nemzeti ünnepeit, mely mint T. A. 8 osztályos bucsubeszedés is kiemelt, tanári zártnépegyűléssel ikerünnepegyűlélye olvadt össze stb. stb. ... hogy miért nem érinté: nem tudom; elég az hozzá denique, hogy ezen ikerünnepegyűléket a másika nélkül, egy türelmeséget és hazafiságot, pengető embernek, még csak említeni se lehet; a történeti hűség és igazság elejtése nélkül. Avagy tán Maté (7. 15—21) evangeliuma szerint: „Nem minden, a ki azt mondja: Uram! Uram! stb. ... már az más.”

Ugyanaz a r. k. polgár. *)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felsége születésnapja, ünnepeinek a „Korunk” következő részletesebb leírását hozza. Ö es. k. ap. felségének születése évfordulati napja városunkban szokott ünnepegyűléssel ületett meg. Az azelőtti estén a város kiállítására felsőbb intézkedés folytán elmaradt. Reggel a r. k. piaci nagy templomban isteni tisztelet tartatott, melyen kormányzó ö nmlga, a kir. főkormányzók, a es. katonai parancsnokság, az itt székelő különféle hivatalok stb. testületileg képviselve jelentek meg. Az isteni tisztelet alatt a kereskedő boltok zárva voltak. Ennek végeztével a hivatalok s különböző testületek kormányzó ö nmlgnál tisztelegve fejezték ki tükvívánataikat, mely alkalommal főkormányzók a lelnők Pap László ur a főkormányzók nevében német szövegű beszédet tartott. Délután kormányzó ö nmlga kerti lakásán, szabadban, fényes lakoma folyt le, melynél császár ö fígere és az uralkodó házra kormányzó ö nmlga köszöntött fel, mint ismert tapintatosságától várni lehetne, ily alkalomnál divatozó diplomatiail nyelven t. i. magyarul, mit a vendégsereg ismételt éljenzéssel fogadott. A vendégkiszorut katonai főtisztek, egyházi és világi hivatalok főszemélyei és magánzók képezék; többek közt résztvettek: b. Kemény Ferencz, b. Apor Károly, gr. Bánffy Miklós, gr. Haller Ferencz altábornagy. A diszebed alatt katonai zenekar játszott. Az ünnepegyűlést a fellegrvár ágyni kísérték.

— Erdélyi kormányzó gr. Crenneville ö nmlga, a Lipót rend nagy keresztjével díszítettett fel az uralkodó főiség által.

— (o. a.) B. Gy. helybeli kereskedő a mult hétfőn delután fegyverrel akart életének végetvetni. Háromszor lőtt mellébe, még sem sikerült az orgyilkosság. Félhalottan vitték a kórházba.

— (Necrolog.) Sz. aintai Nagy Farkas Dézs városnak köztisztelőben állott polgára folyó hó 16-kán este 46-ik évében jobb létre szerdelt, bat árvát s gyászoló nejt hagyva bátra maga után. Béke poraira.

— Bánfalváról írják nekünk, hogy a fiatal b. R. A. egy keresztelés alkalmával egyik szegény lelkésznek 50 veder otdi bort ajándékozott.

*) Az 5 forint előfizetési összeget a kiadó hivatalhoz átküldöttük Szerk.

TÁRCZA.

—
ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Oh mennyi kedves emlékezet — szolt Vilmos — tudom előre mennyire meg lesz lepetve atyám, midőn elbeszélme neki, hogy mostani kirándulásom, mily gazdagon gyümöleszőtt. Nem tudom e lakról ... ez ősi képekről ... nagysád szavairól ... mily csodás emlékek merülnek föl szivemben, gyermekkorom azon napjaiból, midőn a hallott családi történetek a gyermek szívében megannyi tündér mesévé változnak. Amott azon bájos ősi nőalak alatt írva látok egy nevet, Hallay Szidonia nevet, ki talán elődje lehetett Hallay Marie grófnőnek, Zováthy Andrásnénak, kit szeszélyes gunyjairól ismernek társas körünk, s csodálatos életmódjáról thea nénikének neveztek el? Hallay Szidonia! E névre valamely véres és rémszerű alak tűnik föl emlékezetemben. ... De minő arezkép az amott, fején befátyolozva?

— Az a szerencsétlen Zováthy Osváld, kinek neve a 18-dik század végső éveiről a történelemben is előfordul, jegyzé meg Eliz.

— És miért van arca eltakarva? Mintha egy csodás regere emlékezném!

— E kép éppen nem felel meg azon szépepzeti izlésnek, mit a festészettől várhatni. A hajdon híres férfi hátrahagyott arezképe egy szörny, mely csak arra való, hogy egy szomorú családi esemény történetét örö-

kítse; de nem arra, hogy mint arezkép, a művészet tárgya legyen, szolt Eliz.

— Nem rege volt az, mit ön róla talán atyjától vagy Brenner kapitánytól hallhatott. Egy szomorú családi esemény volt az, melynek utó fájdalmait az óta családjunkban minden emberi nyom megérezte. Azon kép összekötöttségben van egy nagy pörrel, mely a Zováthy és Hallay család között másfél század óta ismét, ismét felülj s sok keserűséget okoz, szolt Geróné.

— Oly kábító emlékezetek zajonganak agyamban, megengednek nagyságot, ha egész kíváncsiságom felgerjedett azon kép megtekintésére! szolt Vilmos, mialatt felkelvén egy fátolba vont ősi kép felé sietett és azt lefigyönyözté.

A férfi alak valóban rémszerűen nézett ki. Fekete magyar ruhában volt öltözve, ugyan abban, melylyel a székelv. főnemcek azon része, kik nem Tökölivel tartottak, hanem az ugynevezett labancok sorában állottak, a baraszágok legyilkolt Teleki Mihályt meggyászolák. Keveset, sőt szintén mit sem tud korunk ezen pártgyászról, a mi azonban létezett s mint azon kor szenvedélyes pártuságának egyik kintű jelensége megérdemli, hogy legalább egy regény sorai közt meg legyen említve. *) A sötét öltözet csak emelte a főnek borzadalmát, melyen az arez egyes darabjai mint véres husagok voltak lefestve, melyek fölül az elfedő s összetartó bőrtözet egészen hiányzott.

Vilmosra észrevehető kellemetlen hatást gyakorolt e csodás arezkép, melyhez hasonló soha sem rajzoltatott füstész esete által, s

*) E sorok írójának családi levelei közt van egy hitelen esketés, mely ezen pártgyászt bizonyítja.

melynek kirívó borzadalmassága eléggé tanusítá, hogy egykor másfél század előtt is nem ügyetlen eset dolgozott azon.

A fiatal gyorsan visszaeszté a fától függőnyt s helyet foglalva Geróné közelében, egész kíváncsiságát kifejezte azon kép történetének megtudása iránt.

— E kép Zováthy Osváld arezképe — szolt Geróné — ki a férjemnek, valamint a Zováthy Rinald és András testvérek ágának ősapja volt. Osváld nem kis szerepet vitt a székelv. földön az utolsó Apafi korában. Azon hosszas viszontagságok, melyeket hazánk a két szomszéd u. m. a török és német nagy hatalmasságoktól szenvedett, annyira kezdeték kipusztítani az ország magyar lakóit, hogy Erdély függetlenségének fentartása az ország egy nagy része előtt hasonlóan tetszett a nemzet apránkénti kipusztulásával. A német császár s illetőleg magyar király szerencsés harca az ozmanok ellen, melyet Budavárnak s vele Magyarország elfoglalt részeinek visszavívása koronázott, fenyegetőbb erőben álltít fel most a magyar koronát, hogy sem az ellen Erdély tovább is fentarthassa függetlenségét. Teleki Mihály, ki egykor maga állott Apafinak a németek ellen kiindított serege élén, egyszerre egészen megváltoztatá gondolkodását. S felakarta használni a pert, melyben Erdély még szerencsés kitések mellett csatlakozhatott Leopold császár trónjához. Szándékai a független párt ellen-szenvét költék fel, s a fényes nevű és lángeszű fiatal Tökölí kinttze a zászlót az ország ősjogainak védelmezésére. Miért beszéljek ezen napok történelméről, melyet ön jobban ismer? Osváld, mint Teleki buzgó parthíve, szerfölt sok üldöztetést szenvedett,

s pártbuzgalmának mondhatni áldozatja is lett. Két neje volt. Első az Opos család végivadéka, második Hallay Szidonia, egyik elődje a mostani grófi ezimet nyert Hallay-aknak. E család akkor tájban szerfölt gazdag volt, s büszke vala családfáját egész Buton-rabonbárig vinni fel, ki ugyancsak a Zováthy-ágból származott s Sz. István korában a kereszténység buzgó apostola volt, a mint róla kronikáinkban olvashatták. Szidonia apjának három bérz. élén három vára volt, s e felett családja békében a kormányra való befolyása, s harczban fegyverrel általtemérdek felkelhető kincsnek jutott birtokába. Így Szidonia, midőn a korán övezgyegye maradt Zováthy Osváldhoz ment möl, oly dús nőhozmányt vitt magával, a mi azon korban egy hercegasszonynak sem vált szégyenére. Ezen nőhozmány a Hallayak követelese szerint ötszáz ezer magyar forintra ment. Osváld a porta s az ellenpártiak üldözése folytán szeretett honából számkivetetett, csakugyan jai, mint eredeti székelv. birtokok el nem koboztatván. Szidonia mint beteges nő, férjét nem követhette, birtokában maradt két mostohájával, kik közül az idősebbnek utóda férjem s gyermekeim, az ifjabbik Rinald és András. Szidoniának volt egy fiu testvére Hallay Bálint, kinek gróf Berg hadvezér leányától már néhány magzata volt. E férfiú jai szép részét el-pazarolván, mindent elkövet, hogy Szidoniától nőhozmányát visszaesikarhassa, de ez elhatározta férje iránti szeretetből mostoháira hagyni át azt.

(Folytatjuk.)

— M. Szengyelből Száva Farkas barátunktól egy értesítést veszünk, melyben az ottani tagosítás kérdésében többeknek tetemes károsodása fejtegetetik főként azon ok miatt, hogy a classificatio hibásan lett volna végrehajtva, minthogy az helybeli birtokok által történt. Ezen közlemény mint magán jogdíj kérdés — mielőtt bírói elhatározások nem jöhetnek bírálathoz — lapunk tárgyai közé nem tartozik. A tagosításnak, mely hazánkra nézve egyik fő életkérdés — kivétel körül az illető felsőbb intézkedések kellő szabályokat hoztak, melyeknél fogva akár a mérnök hibás munkálata, akár a hatalmas birtokok pressioja, rendesen uton eligazították. Az urbéri törvényszékek arra vannak hivatva, hogy a hibás tagosítási eljárásokat megbírálják, s a sértett fél igényeit teljesen kielégítsék; azért azoknak, kik sérelmüket kellőleg okadatolni s kimutatni képesek, legkevésbé sem kell elcsüggedniük, s annyival kevésbé a közvélemény terén keresni azon elégtételt, melyet az illető bíróság mulasztással köteles megadni. Ugy hisszük végre valahára az urbéri törvényszékek felállítatnak; hogy kiknek kezébe menend ezen fontos bírói hatalom, még nem tudhatjuk, de a kiadott szabályok minden bírót köteleznek, s talán azon időben már a bírói eljárásokat a sajtó is ellenőrizheti. Védelmezzék tehát igazukat a jog terén. A sajtó nem regisztrálhatja az egyes magánügyi kérdéseket, szava csak ott lehetne, hol a bíróságok részéről nyilvános corruptio jelenségei mutatkoznak.

— A bírodalmi tanács urakháza elnapolta magát, még pedig bizonytalan ideig, legalább is octoberig.

— Beregszászi ismert zongorakészítő, most a czimbalmot akarja tökéletesíteni.

— Zagrabból írják a „Lloyd“-nak, hogy ott a batóság minden nem horvát nyelven fogalmazott beadványt vizsgálta. Nehezen lehet azt a Babel tornyát felépíteni.

— Egy angol család fiacskája számára Pesten teljes magyar öltözetet rendelt meg.

— A horvát megyék ugyancsak beleegyeztek a magas politikába. Verőce megye Zagráb példájára kérészt intéz őfelségéhez, hogy keleti politikáját megváltoztatva, mint keresztényen hatalom pártfogója a törökök ellen a keresztényeket. Valjón nem volna jó az a parlament és felelős minisztérium?

— A „Nar. List.“ cseh közlöny azt hiszi, hogy a mostani önmagával színteg mint programjával meghasonlott központosító minisztérium alatt a dolgok vége csak is dualismus lehet.

— A „M. Sajtó“ közli az „Oest. Ztg.“ után, hogy a magyar legiót Alessandriába — felső Olaszországba teszik át. Tehát ugyanoda, hol az 1849-diki első magyar csapat szerveztetett. Tűr tábornokra bízott a hadosztály szervezése.

— Sz. Pétervárt a legutóbbi országgyűlésben Mentecsikoff hgy nyilatkozott, hogy eljöttnek látja az időt, midőn ő lesz finanszminiszter. „Én tengeren voltam — ugymond — midőn hajószeregünk nem volt. Fővezér voltam Krimában, midőn hadseregünk nem volt. Pénzviszonyaink mostani állásból azt veszem észre, hogy rövid időn finanszminiszterré nevezek.“

— A Süröggyűlés kimutatást küld a katonai törvényszékek működéséről, melyből kitetszik, hogy Magyarországon a hadi törvényszék fölösleges volt, miután csak oly bűntények merültek fel, melyek nem rendkívüliek, s ezek is más országokkal összehasonlítva kevés számmal. A megindított vizsgálatok összege 486 száma rug, fölmentések összege 91, elítélteké 210, úgy hogy június végével még 185 eset volt vizsgálat alatt. Ezen cikkekben összehasonlítás van téve a büntetésekre nézve, Magyarország, Csehország és Gácsbon között, és ez összehasonlítás a következő táblázatot adja:

	Magyarországban 8 hó alatt	Csehországban	Gácsbonban a krakkói ker. együtt.
Felségárulás	—	—	1
Felségárulás vagy az uralkodó- ház egyik tagjának megsértése	33	44	37
Közönséges rendzavarás	15	2	16
Zendülés s lázadás	—	—	72
Nyilvános erőszak	24	155	195
Csúdlás	17	44	82

— A „Magyarország“ Miskolcra azt a hírt veszi, hogy az ott régóta fenálló porcellán- és kőedénygyár leégett. A hazai társulatnál volt biztosítva, mint mondják, 16,000 ft erejéig.

— A „C. Oest. Ztg.“ írja, hogy a magyarországi rablók elbarapodása tekintetéből a magyar udvari kancelláriához legmagasb határozat érkezett, mely elrendeli, hogy Somogy megyében a rablók fejére kifizendő díjak 5000 ftig emeltetnek, és ha ezen eszköz sikeresnek bizonyul, egyéb megyékre is kiterjeszthető. Somogyba ezen kívül erősebb csendőrségi csapatok küldettek.

— Az ipolyági megyei börtönből, vagy is inkább a külső közmunkáról egy vizsgálat alatti rab megszökött. Ujta közben egy ismerősétől visszaente, tisztelem a nemes vármegyét, nagyon hamar becsíptek, hogy otthon dolgaimat sem rendezhetem, mielőtt rendbe jövök, pedig tudom, hogy legalább másfél évet kapok, de negyed napra berukkoltok, mert tudom a régulat. — És az ember, kiszolgált katona, szűke után negyed napra pontosan berukkolt, sejtelve sem csalta, mert másfél évig különféle tulvajlásért a váci fegyintézetnek leendő növendéke.

— Borzasztó rablójárműködés történt múlt hó 20-án éjjel a Fehérettemplom melletti Uj-Russova helységben. Nyolcz rabló ugyanis Paskota Gligorie házára tört, s a házigazda meztelen bűtára és lábaira forró zsírt öntöttek és fejét késel megsebzék, úgy hogy életéhez semmi remény. Nejét megfogva az ajtószegre akasztották, melyek után 13 ftot elrabolva, a kívülről hallott zajra tovább álltak. A kegyetlen haramiák, egynek kivételével, már mind fogva vannak.

POLITIKAI HIREK.

FRANCIAORSZÁG. Páris, aug. 14. A császár fogadta az új spanyol nagy követet, Concha tábornokot, ki a

kiballgatás alkalmával a királynő és a spanyol nép ragaszkodása és őszinte rokonszenvének érzelmeit fejezte ki. A királynőn azon élénk obaj vezérli, hogy a viszonyt fentartsa, s szerencsésnek érzi magát, midőn a két népet összekötő káposzt szorosabban látja fűződni. A császár következőleg válaszolt: Én nem mulasztottam egyetlen alkalmat sem, hogy ne tanúsítsam a királynő iránti élénk rokonszenvem s a spanyol nép iránti tiszteletemet. A keletkezett véleménykülönbség engem épp úgy meglepett, mint kellemetlenül érintett. Bármint legyen, a királynőnek öné esett választása, az események részrehajlatlan méltatását engedi remélni. Én méltánylom azon békülékeny szándékokat, melyek őt ezen küldetés elvállalására a jelen kényes körülmények között reábirják. Csak a királynőtől függ, bennem mindig őszinte szövetséget találni s a spanyol népnek egy loyális barátot megtartani, ki annak nagyságát óhajtja.

A fenyegető szavak — írja a „Waterland“ levelezője — melyeket a császár a spanyol követhez intézett, rendkívüli hatást tettek itt s egy pillanatra Garibaldit is háttérbe szorították, a ki pedig, mióta római hadjáratára készült, politikai mindennapi kenyerre a párisiaknak. Egyébiránt avatottakat éppen nem lepett meg ez elfogadás, melyben a császár Concha marquiszt részesítette; nyílt titok ugyanis, hogy a Bourbon család a spanyol trónon, régóta szálka a császár szemében és Spanyolország magatartása a mexikói kérdésben éppen nem volt olyan, hogy III. Napoleonnak a spanyol Bourbonok iránti szeretetét fokozza. A császár bosszút forral a csínyért, melyet Spanyolország ellene Mexikóban elkövetett; ez a jelentése a spanyol követhez intézett fenyegető szavaknak. Izabella királynő figyelemre méltó, hogy ha nem fog a francziák császárának tetszéséhez alkalmazkodni, elveszti trónját, s a portugál király, főleg újabb házassága óta alig várja, hogy mint az iberiai felszolgált Victor Emanuele, a megtörtült spanyol trónt Napoleon kegyelméből elfoglalja. A császár Angliával is igen feszült lábon áll. Ez az Angolország minden oldalról szíbbasítja őt: akadályozza amerikai terveit, midőn vonakodik a déli államokat elismerni; keleti politikájával nem engedi, hogy az orosz-francia szövetség, mely ma bevégzett tény, igazában létrejőjön. A porosz kabinet azon végzetes határozatra jött, hogy Ausztriával végkép szakítson s minden kérdésben kezdet fogjon Franciaországgal. Olaszország elismerése volt első következménye s első nyilvánulata ezen új politikának. Bernstorff ur visszamegy Londonba, tárczáját Berlinben Bismark veszi át s Golec ur megy helyébe Párisba; Anglia, mely Franciaországgal közlekedést Poroszországhoz rossz szemmel nézi, nagyban muakálódik, hogy az új barátokat egymástól ismét elidegenítse. — S most Garibaldira. Itt mindenki meg van győződve arról, hogy a turini kormány titkon egyetért a marsalai hőssel; senki sem hiszi, hogy Ratazzi komolyan akarja valamit Garibaldit ellen, megesküsznek rá, hogy őt Siciliában mindenütt oly helyeken kereszti, a hol bizonyos, hogy nem találják meg. Ugyanazt állítják a Párisban élő olaszok is, kik a napokban leveleket mutattak Garibaldit főhadiszállásáról, melyek a kormány titkos egyetértését két ségtelenné teszik. A császár felette gondtalan. A St. Cloudban e hó 11-én tartott minisztertanácsban ezt mondá: „Ha hittek volna nekem, midőn az olasz szövetségi államot javasoltam, most nem volna bajunk mindezen zavarokkal.“ Különben a bizonytalanság oly nagy, hogy Thouvenel ur néhány nap előtt egy követnek ezt nyilvánította: Ha Garibaldi jő, könyörtelennek leszünk és lövünk rá, mint 1849 ben. Másfelől meg Ratazzi egy hat hét szabadságra távozó képviselő búcsúzásakor így szólott: „Addig talán az olasz parlament Rómába fog összehívattatni.“ Egy vidéki ur, kinek egy egészen kivételes ötletről alkalma volt a császárral politikai társalgást folytatni, a császárnak hozzá intézett kérdéseiből s némely célzásaiából azt következteti, hogy ő felsége már határozott és a pápa el van veszte. Mindaz, a mi e pillanatban történik, csak egy elágazott összeesküvés, melyben mindenkinek megvan a maga szerepe. Egy szétágazott összeesküvés üzi játékát a római államokban, hol több mint fele a rendőrségnek és katonaságnak meg van nyerve a mozgalom részére. Pietrinek Persigny helyébe hívása bizonyos tekintetben ezen új politika nyilvánulata fogna lenni. Ily körülmények között alkalmasint kegyes megbízatásra talál a császárnál az „Opin. Nation.“ kétségbeesett jankiálása, melyet Francia- és Olaszország nevében emel a trónhoz Róma kitűrtéért. E közben folyvást mennek a csapat-erősítések Civitavechiába és Rómába, közel 4000 ember.

Az olasz kereskedelmi miniszter Pepoli marquis tegnap ideérkezett. Mondják, hogy feladata egy tervet nyújtani be a császárhoz Rómának vegyes helyőrség általi megszállása iránt, ha többet nem lehetne kivinnie. Mindenesetre azon fog munkálni, hogy végre történiék valami, hogy legalább egy pillanatra a kormányt valamely vívmányát lehessen a cselekvőpárt ellenében felmutatni. — Azon francia alattvalókkal, a kik a palermói főügynök által hozzájuk intézett felszólítás daczára, Garibaldi csapatjában maradtak, úgy fognak bánni, mintha saját hazájuk ellen fogtak volna fegyvert. — A „Patric“ a francziáknak Mexikóból egy nagy győzelméről tudósít, mely Zaragossanak 4000 emberébe került volna.

A „Berl. B. Ztg.“ azt hallja, hogy a francia kabinet három vagy négy nap előtt, utalva a turini kormányt a cselekvőpárt irányában tanúsított „bámulatos magatartására“ egy újabb kísérletet tett, hogy rábírja Ausztriát egy congressusban való részvételre, melyben, az olasz királyság elismerésének alapján, az olasz kérdés véglegesen megoldatnék.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 14. Palermoból érkező tudósítások szerint ott külsőleg nyugalom uralkodik, de a szélső párt titokban rendkívüli tevékeny. A sajtó csaknem kizárólag övé s egy mérsékelt közönségesnek tartotta, megjelenését egyidőre felfüggeszteti. Jellemzi a helyzetet a következő eset. Egy hajó érkezett a palermói öbölbe 107 önkéntessel. Cuggia tábornok megtöltötte nekik a kizsárlást s nagy számu rend- és csendőrséget rendelt ki e tilalom érvényesítésére. Mindamellett egy pár óra múlva az önkéntesek 7—8 ával partraszállva odább állottak. A karabélyosok és rendőrgyűlések ott voltak, de tettették magukat, mintha semmit sem látnának. A római határszéleken, a mint hírlik,

sintén igen számos garibaldista tartozkodik s várja a tábornok odamenetelét. Calabriai hírlapok szerint Garibaldit Reggioa várják, hol őt a legnagyobb lelkesedéssel készülnének fogadni.

Garibaldinak azon mondanását, hogy Anglia mellette van, a külügyminiszter felhasználta arra, hogy sir Hudsonhoz kérdést intézzen az angol kormány magatartását illetőleg. Hudson ur táviratozott Londonba s azon választ kapta, hogy a brit kormány nem hogy pártolná Garibaldit, sőt parancsot adott a máltai hajóhadnak, hogy tartassa szemmel a sicíliai partokat.

A „Popolo d' Italia“ bizonyosnak állítja, hogy Garibaldi felelete a király nyilatkozatát megvívó követekhez így hangzott: „Ismerem a király kiáltványát; az csak egy papír darab, egy diplomáciai jegyzék; hogyan gondolkozik rólam Victor Emanuel, azt én jobban tudom, mint ti.“

A „Discussione“-nak írják Palermoból, hogy azonnal a királyi proclamatio közlése után küldötték ment Garibaldihoz, megkérdezni tőle, hogy mi a teendő. A tábornok így felelt: „Legyetek csendesek, egyetértők, ne csináljatok zajt, ne tüntetések; hagyjatok engem cselekedni, én tudom, mit teszek.“

A király kiáltványra országzszerre a legkedvezőtlenebb hatást tette. Több helyen csak a rendőrség közbelépése akadályozta meg, hogy a falakról le nem tépték. Florenczben Dolli, a nép embere egy ellennyilatkozatot rendezett, melyben 7000 ember kiáltotta: „Le Ratazzival!“ A florenczi demócrata lap lefoglaltatott, mivel azt írta: „A királyi proclamatio ünnepléses hazugsággal kezdődik, azt állítván, hogy Európa, Olaszország jogait elismeri, holott ez elismerés csak a bevégzett tényekre nézve áll.“

A „Sch. Corr.“-nek írják Turinból: Eddig mintegy 10,000 önkényes seregelt Garibaldi zászlói alá, ki értesítettén arról, hogy a partokon francia hajók csirkálnak utjának más irányt adott. Nem a messinai szoros, hanem Salerno lesz alkalmasint azon pont, hol Garibaldi kikötni szándékozik. Az önkényesek, mindennel jól el vannak látva, miután Garibaldi Angliából nagy pénzüsségeket kapott.

Garibaldi híveinek száma Siciliában szemléltetést növekszik. Fegyverzetük vonszoló puskákból áll, s sikerült négy ágyura is szert tenniük. Minghetti tábornok utazása, ki állítólag a londoni kiállításra megy, politikai czéllal volna összekötve. Ugy hiszik ugyanis, hogy ő Párisban ugyanazon módon akarja Ratazzit kijátszani, mint ez annak idejében Ricasolit. Turinban egyébiránt azon hír terjedt el, hogy Victor Emanuel f. hó 11. és 12-ke közötti éjjel Napoleon császárral találkozott.

Egy Párison át jött távfüggöny szerint Garibaldi elhagyta Castro-Giovannit s Piazzába érkezett. Önkényeseinek száma 3000. Ricotti tábornok, kit a kormány Garibaldi akadályozására küldött, Caltanissetta első katonai csapatokkal s folytatja útját tovább. Milanóban e hó 15-kén néptüntetés volt. „Éljen Garibaldi! Éljen Victor Emanuel!“ „Le Ratazzival!“ kiáltások kíséretében. A katonaság első felszólítására a tömeg feloszlott s a csend nem lőn megzavarva. Napólyból is hasonló tüntetésről szól a távirat, hol az ablakok nemzeti zászlókkal voltak feldisztve s a kárpáncsolt katonaságot „Éljen a hadsereg!“ kiáltással fogadták. A napólyi községtanács elhatározta, hogy a király programjához csatlakozik. A „Perseveranza“ tudni akarja, hogy Pepoli küldetése a római kérdés gyorsabb megoldását illetőleg, Párisban nem sikerült.

Milano, aug. 11. A „Don. Ztg.“-nak írják: Itt napokint vonulnak át a szabadsápatosok Genna felé: és valóban fellázító látni, hogy e teljes egyenruhában utazó garibaldisták a kormány által minden kedvezményben részesítetnek, míg a napiparancsok özöne, sőt Petiti hadügyminiszter proclamatioja is mindenkit felhív arra, hogy e szabadsápatosokat szükség esetén fegyverrel is akadályozzák, a Garibaldival való csatlakozásban.

Hogy a királynak Franciaországban dictálta proclamatioját a cselekvés pártja komolyan nem vette, mutatja azon kiáltványa is, melyben a népet felszólítja, hogy nyugodtan maradjon, mert a király és Garibaldi egyetértenek, s az ellenkező állítás is, csak egy eszköz a cél elérésére; erről a cselekvés pártja kezkesedik.

NÉMETORSZÁG. Berlin, aug. 12. A „N. F. Ztg.“-nak írják, hogy a porosz követekházaiban közlebről interpellatio fog tétetni a francia kereskedelmi szerződésnek Bajországon és Württemberg általi visszautasítására tárgyában. Alapos felvilágosítást szándékoznak kérni a kormánytól a dolog valódi állásáról, s mielőtt ez megadatik, inditványozni fogják, hogy a kormány azonnal nyilvánítsa a vámegetleti szerződések felmondását halasztatlan szükségesnek, s lépjen egy új kereskedelmi szerződésre egyfelől Franciaország, másfelől Poroszország és szövetségesei között. A „Schl. Z.“ ennél még többet tud. Szerinte ugyanis Poroszország már felelt a bajor és württembergi elutasításra, s kijelentette, hogy azon esetre, ha az elutasítás végleges fogna lenni, a vámegetletet felbomlottnak tekinti, s a szerződési idő lejártáig minden intézkedést megteendő saját ipara érdekeinek biztosítására.

OROSZORSZÁG. Varsó, aug. 12. A „Bresl. Ztg.“ írja: Augustus 12-ike, mint olyan nap, melyet évenként feltűnő módon szoktak a lengyelek megünnepelni, mint Lengyelország és Lithvania egyesülésének évnapját, az idén is megtartották. Már megszokták szemünk — mond levelező — egy év óta az általános viselt gyászöltözöket, és ime, ma színes öltözetekben mutatkozott a nép, és dölöng. Sajátos benyomást okozott a fehér, rózsaszín és kék ruhák látása, hisz már szinte megszoktuk a kekeses egyszerűt. Sok bolt és műhely be volt zárva, s egyszerű munkásokat ünnepi öltönyeikben lehet látni templomba menni előkelő hölgyekkel együtt, egyirányban. Estefélét használva a szép időt, sok nép, kivált nők, sétáltak tömegesen a nyilvános kertekben. A szász kert szorongásig telve volt. Ugyis szólnak mindenkinek volt nemzeti rózsza — veres-fehér, vagy veres-fehér-kék a ruhájára tűzve, s a kik megszokott fekete öltönyükben jelentek meg, azok sem mulaszták el a nemzeti kórdára felűzését, vagy háromszintű szalagvet tüzek derekukra. Ezen ünneplésre nyomtatott kiáltványokban hiva-

tott fel a nép, melynek számtalan példánya forgott kézen. Ezen kiáltványon felül Lengyelország és Litvánia címere volt egyetemes látható, s aláírva a titkos bizottmány. Ebből látható, hogy míg a censura a viszonyok szenvedélytelen taglalását nem engedi meg, az alatt titkos sajtó működik, mely azért oly erős, mert egyedül gyakorolja az oppositot.

Ujabbak. Turin, aug. 18. A kormány a felszabadító társulatot feloszlatta. Szicília csendes.

— Hannovera, aug. 17. A kormány a francia-porosz szerződést visszautasította.

— Mostar, aug. 17. A törökök e hó 11-én tetemes veszteséggel verettek vissza a Rieka folyón; mindamellett újból támadtak. Tegnap élénk ágyúzás hallatszott Cetlinje vidékéről.

— Páris, aug. 14. A „Nat. Ztg.”-nak írják: Az ausztriai hatóságok Velenczében elővigyázati rendszabályokat tesznek az olaszországi mozgalmak miatt. Naponként inkább kezdik itt hinni, hogy Garibaldi és Viktor Emmanuel közt titkos egyetértés létezik. E meggyőződést következő, hivatalos körökben igen elterjedt hír táplálja: Néhány nap előtt, állítólag, a királynak egy levele érkezett ide, melyben kiáltványának indokait terjeszti elő, s tulajdonképp ezen lépését megallozza. Azt állítja, hogy Ratazzi formázerint kioroszakolta azt. E le-

vélnek czélja volt, hogy az olasz cselekvési párt ittlevő tagjai közt elterjesztessék, mi meg is történt. Az olasz eseményekre nézve tehát minden számítás haszontalan. Ricasoli egy levelében határozottan Garibaldi mellé nyilatkozott. A kérdéses levél hitelessége kétséges ugyan, de semmi lehetetlenség sincs benne, mert Ricasoli ismeretes ellensége a francia kormánynak, s az olasz szélső párttal már csak ennél fogva is szoros összeköttetésben állott.

— Páris, aug. 15. A „Botschafter” levelezője írja, hogy Orosz- és Franciaország között szerződés jött létre, melynek a következők három pontja van: 1) A szerb-montenegri kérdés, melyre nézve a levelező megjegyzi, hogy miután Oroszországnak a törökök bevonulását Montenegróba megakadályozni nem sikerült, Francia- és Poroszországnak azon ajánlatot tette, hogy legalább fegyverszünetet eszközöljenek ki, mit azonban a Porta visszautasított. 2) A görög trónörökösödés. 3) A szent helyek. Az utóbbi pontot illetőleg mindenkinek föltűnt, hogy Franciaország, mely eddig keleten a kath. érdekeket oly melegen pártolta, most egyszerre, s a kath. vallás hátrányára, oly nagy tevékenységet tanusít Oroszország irányában.

— Varsó, aug. 16. Ma mondatott ki a halálos ítélet Jarosinskira a Konstantin nagyherceg ellen elkö-

vetett merényletért, nagy közönség jelenlétében. A „Bresl. Ztg.” levelezője szerint a nagy herceg megkegyelmezett Jarosinskinak; hogy azonban a kegyelem mennyire terjed, levelező nem tudja. A Wielopolski elteni merény elkövetőjét azonnal elfogták s a tört megalálták nála. Vizsgálat után kitűnt, hogy a tör mergezett volt.

— Uj-York, aug. 7. McClellan erős kémszemlét tett egész New-Morkesig Richmondtól 10 mérföldnyire. Két ezred konfoederáltra akadt, kik könnyű csata után megszaladtak 100 foglyot hagyván maguk után. Richmond kiürítése nem valósul. Rhode Island kormányzója egy néger zászlóaljot állított. A szövetségi hajóhad fölhagyott Vicksburg megszállásával. A yorki toborzó bizottmány általános fölkelést ajánl. Az összeírási rendelet izgalmat szül. Sokan a szolgálattól való fölszabadítást kívánják.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

August. 19-kén: Nemzeti kölcsön 82.35. 5% Metalliques 70.40. Bank-részvény 788.—. Hitel-részvény 208.40. Váltó Londonra 128.30. Ezüst 126.—. Arany 6.9.

Augustus 14-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 72.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 2836. 1862.

Haszonbér árverési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városa közönségének tulajdonát képező — óvári tizedben fekvő serházának az ottan levő lak, serárlási, és több különféle épületek, serfűzési, ser és serelési árulási jogával együtt, folyó 1862-ik november 1-től három egymás után következő évekre, azaz 1865 october utolsó napjáig ujon haszonbérbe adására nézt, az árverés folyó 1862-dik szeptember 1-én egy a délelőtti mint délutáni hivatalos órákban, a városházánál, a városgazdai hivatal szobában fog megtartatni. — Bérvágyók irt helyen és időben megjelenni oly figyelemzettel hivatnak föl, hogy:

a.) a bérleti tárgyak, és jelenben meglévő kellékek minő és mennyiségéről, eleve szerezenek magoknak kellő ismeretséget, mert a jelenlegi állapotban változtatni, vagy kellékeket szaporítani a városi közönség nem köteleztetvén; árverés alatt, ugy szintén a leveles után is nem lézzen helye az ellenvetéseknek. —

b.) Illető közigazgatási hatóságtól erkölcsi magukviseléről, valamint ily vállalatnak megfelelő, a haszonbér és szerződési kötelezettségeket biztosítható vagyoni állapotokról tanuskodó hiteles bizonyítványokkal, ugy szintén —

c.) a felsőes kir. főkörmányszék által idei augusztus 4-ről 17212 — 1862. sz. alatt megállított 11,100 f. /- tizenegy ezer egyszáz forint o. é. fölkiáltási összegnek 10%-jával legyenek ellátva bánatpénz betétele végett.

A szerződési feltételek naponta áttekinthetők a hivatalos órákban, a tanácsszáznál a városgazdai hivatal szobában, de az árverés előtt is felolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862-dik év augusztus 12-kén tartott üléséből.

Gothárd József s. k. főjegyző.

Sz. 2851. 1862.

Haszonbéri árverési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár város közönségének a külvárosban, ugynevezett Hidkapu előtti nyoloz kerekű és libezgatói 4 kerekű lisztelő vízi malmal lak- és vasművesi alkalmatosságokkal együtt, folyó 1862. szeptember 29-étől 1868-ik szeptember 29-éig hat egymásután következő évekre leendő haszonbérbe adása a Felsőes kir. főkörmányszéknek idei július 28. 16673. 1862. számúrendelete alatt helyben hagyatván, ezen haszonbérbe adásra nézve az árverés a tanácsszáznál városgazdai hivatal szobába folyó 1862 augusztus hó 29-kén, egy a délelőtti mint a délutáni hivatalos órákban fog megtartatni.

A nyoloz kerekű belső malomnak köpadja jelenleg munka alatt lévén bérvágyók oly figyelemzettel hivatnak föl, irt időben és helyen megjelenni, hogy:

A) A haszonbéri tárgyak minőségéről és a szerződés feltételeiről az árverés előtt kellő ismeretséget szerezenek, mert árverés alatt ugy szintén utána az ellenvetésnek hely nem adatik.

B) Az illető közigazgatási hatóságtól erkölcsi magukviseléről nem különben a vállalatot, haszonbér és szerződésből kifolyó kötelezettségeket biztosítható vagyoni állapotokról tanuskodó hiteles bizonyítványokkal, valamint

C) a felsőbb helyen megállított 5106 frt. azaz ötezer egyszáz hat ft. o. é. fölkiáltási összegnek 10%-ével ellátva legyenek bánatpénz letétele végett.

A felső helyen jóváhagyott szerződési feltételek naponta áttekinthetők a tanácsszáznál a városgazda hivatal szobában a hivatalos órákban, de azok az árverés kezdete előtt is felolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862. augusztus 12-iki üléséből.

Gothárd József főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(645)

lg. sz. 2845. — 1862.

Az erdélyi kölcsönös jég- s tüzkarmentő-társulat czélja lévén, hogy a nagy közönség egyes egjai, jég vagy tüz által károsodás szomorú következményei ellen — ha véletlenül és nem kiszámíthatóan rossz akaratú nyereszkeskedésivágyból történendnek — kölcsönösen segédkeztek nyújthassanak egymásnak, és így csak az évi tiszta szükségletek mérlege szerint járuljanak a társulati közpénztárhoz; könnyen megérthető, hogy mentől többen csatlakoznak oltalom kereső tiszta szándékkal e társulathoz, a károsesemények iri teher hordozása is annál inkább megoszolván, a biztosításért járuléknak, hovatovább oly csekélységre kell apadnia, a minőre csak is ezen elvű társulat képes hatolni.

Ezen okból bátorodnak tiszteletteljesen a t. cz. gazdaközönség figyelmét hazánk ezen — egyetlennemű — intézetre felhívni, s abbani részvételre felszólítani annyival inkább: mivel e társulathoz tett díj befizetések az összes biztosított tagok tulajdona. És a midőn abból eddigelé közel 4 ezer tagtárs részesedett kártérítésben, tanúságot nyújtott egyszersmind arról is, hogy a kedvező évek folytán megmaradt fölösleget osztaléklul részint visszafizetvén, részint beszámítván, a biztosításért járulékok áldozatnak alig nevezhető csekélységre apaszattak.

Bővebb felvilágosítást adandnak alantabb kijelölt ügynökségeink, ezek közvetítése által is lehetvén társulatunkhoz csatlakozni.

Az erdélyi kölcs. jég- s tüzkarmentő-társulat igazgatósága Kolozsvártr.
Július hó elején, 1862.

Nyomatott az ev. ref. fötanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Ügynökségek Erdélyben:

Abrudbányán: Árkosi Károly urnál

Adámonon: Kovácsi Károly

Aranykuton: Móza Samu

Al-Csernatonban: Farkas Pál

Alsó-Siményfalván: Kis Zsigm.

Marosi János

Balásfalván: Dániel Ödön.

Balástelkén: Szokoli Pál

Baróthon: Gergely Ferencz

Bereczken: Fejér János

Bethlenben: Csűrös József

Beszterczén: Dietrich és Fleischer

Brádon: Zakariás Dániel

Brassón: Popovics F. B.

Bözödön: Árkosi Mózes

Bürkösön: Keszegh Samu

Bánfi-Hunyadon: Zakariás Kritóf

Csik-Bánkfalván: Madár Antal

Csik-Tapolczán: Lázár Dénes

Czikón: Pécsi László

Dézsén: Kovács Mózes

Derzsén: Révai Dénes

Déván: Baló Beniamin

Dobokán: Hodor Károly

Dobrán: Lázár Lajos

Erdő-Szt-Györgyön: László Ger.

Erzsébethvárosban: Eördög Bogd.

Felvinczen: Magyarai Pál

Fogarason: Nehrer Samuél

Gerenden: Hegedüs Lajos

Gidófalván: Vajna Károly

Gyaluban: Könyv András

Gyeresén: Nádas József

Gyergyó-Sz-Miklóson: Prohászka Ede urn.

Hátszege: Ehrentletzberger Péter

Hidvégen: Nagy Sándor

Ilyefalván: Gál István

Károlyfejevárt: Dergán József

Karcsfalván: Lukács István

Káson-Ujfaluban: Booskor Kár.

Kékesen: Sepsy Mihály

Kentelkén: Vályi Elek

Kercsesórán: Pindur Ferencz

Kézdi-Vásárhelyt: Kovács Dán.

Kolozson: Veres Sándor

Kovácsán: Kozma Antal

Középlakon: Ibrányi Károly

Krasznán: Veres Miklós

Maksán: Jancsó Ferencz

Márkosfalván: Kocsis Károly

Magyar-Fülpösön: Zilinczi Pál urnál.

M-Győr-Monostoron: Hori F.

Nagy-Zsomboron: Zsombori J.

Péterlakán: Benkő János

Ujfaluban: Boér Bálint

Maros-Ilyén: Fekete György

Ludason: Nyerges Ferencz

Solymoson: Bogdán Mózes

Vásárhelyt: Czecz Miklós

Mező-Méhesen: Kendeffy István

Szilváson: Mihály István

Mocson: Csobáneci István

Nagy-Borosnyón: Könyv Sándor

Enyeden: Ungár Mihály

Galambfalván: Hegyi István

Naszódon: Miháisi József

Ördögkuton: Ince József

Parajdon: Csengeri József

Radóthon: Komáromi György

Sáros-M-Berkeszen: Kelemen Sánd.

Sepsi-Sz-Györgyön: Demeter József

Szamosujvárt: Miller Adolf

Szász-Mátén: Nagy Mihály

Regenben: öz. Altnzer Jánosné

Sebesen: Simón Gergely

Szászvároson: Lészai János

Szederjesen: Sándor Lajos

Széken: Mihály Endre

Székely-Kereszturon: b. Gamerra G.

Kabdebó Antal

Kocsárdon: Süköd Ferencz

Udvarhelyt: Beczasi Manó

Szt.-Abrahámon: Lőrinczi Mihály

Szilágy-Csehe: Telekdi Farkas

Somlyón: Végh és Hajdu

Tasnádon: Koroknai Zsigmond

Tekében: Riemer Mihály

Tordán: Velics György

Toroczkón: Hatskuj T. Ferencz

Toroczkó-Sz-Györgyön: ifj. To-

rockai Sándor

Tövisen: Márton Ferencz

Ujszékelyen: Buzogány Elek

Ujvinczen: Butyka Dániel

Uzonban: Vajna Tamás

Vaján: Cseke József

Vizaknán: Timár Károly

Zágonban: Demeter Samu

Zsibón: Kun Károly

TAKARMÁNY-PÓTSZER. (2—2)

Az idei általános és különösen Magyarországon nagy mértékben uralkodó szárazság a takarmányt itt és ott ugy anynyira megszüktette, hogy a baromtartó birtokosok minden figyelemket kénytelenek arra fordítani, hogy barmaikat, bármí áron is, de a lehetőségig a legolcsóbban kitelkethessék. És minthogy egyik legjobb takarmány az

OLAJPOGÁCSA:

az erdélyi barom tartó birtokosoknak, ezen jó és a többi takarmányokhoz aránylag sokkal olcsóbb takarmányt cikket figyelembe kívánjuk ajánlani; mit annál is inkább kötelesegtünk tartunk, mert már eddig is Magyarhonból több felszólítást kaptunk, az egész olajpogácsa készletünk eladására, mely eladást nem akarjuk addig megtenni, mig az erdélyi birtokosokat a netaláni pogácsa szükségek fedezésére föl nem szolítottuk, és csak is azon pogácsát fogjuk Magyarhonba adni, melyre az erdélyi birtokosok, mint fölsőlegesen magukat elő nem jegyzik.

Ennélfogva bátrak vagyunk a t. cz. birtokos urakat felszólítani, méltóztassanak a netaláni rendelkezést folyó hó végéig megtenni, hogy aztán a megmaradottal Magyarhonra szolgálhassunk.

Örült állapotban adjuk a tarkarmánypogácsának mázsáját a 1 ft 50 kr. o.é., holott azt jelenleg Pesten 2 ft 50 kr. egész 3 frittig fizetik.

Kia testvérek.

az olajgyár tulajdonosai.